GENERALINIO ADVOKATO YVES BOT IŠVADA, pateikta 2010 m. vasario 23 d.[1]

1. Šios bylos ir vėl yra susijusios su valstybės narės teisės aktų piniginių lošimų srityje suderinamumu su Bendrijos teise konkrečiu internetu siūlomų lošimų atveju.

2. Jos susijusios su Švedijos teisės aktais dėl lažybų, kuriais, taikant išimtinių teisių sistemą, draudžiama ir numatytos baudžiamosios sankcijos už ne šioje valstybėje narėje organizuojamų loterijų reklamą Švedijoje. Šios bylos kilo dėl baudžiamojo proceso prieš du dviejų Švedijos dienraščių redaktorius dėl jų laikraščiuose paskelbtos kitose valstybėse narėse įsteigtų įvairių piniginiais lošimais užsiimančių bendrovių siūlomų lažybų reklamos.

3. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar teisės aktai, kuriais grindžiama ši procedūra, ir pirmiausia nuostatos, kuriomis įtvirtinamos už ne Švedijoje organizuojamų lošimų reklamą šioje valstybėje narėje taikytinos bausmės, yra suderinamos su laisve teikti paslaugas ir įsisteigimo laisve. Jis pateikia Teisingumo Teismui penkis prejudicinius klausimus, apimančius šias dvi problemas.

4. Pirma, ar Švedijos teisės aktai, pagal kuriuos piniginiams lošimams yra taikoma išimtinių teisių sistema, siekiant kovoti su nusikalstamumu ir apsaugoti vartotojus, gali būti pripažįstami proporcingais šiems tikslams, jei vienas iš jų tikslų yra finansuoti socialinę veiklą, dalis licenciją turinčių lošimų organizatorių gaunamo pelno atitenka valstybei ir licenciją turinčių teikėjų rinkodarai kompetentingos valdžios institucijos netaiko jokių apribojimų? Be to, ar aplinkybė, kad lošimus internetu organizuojančiai bendrovei jos įsteigimo valstybėje narėje yra leidžiama vykdyti tokią veiklą, neprieštarauja tam, jog kita valstybė narė savo teritorijoje uždraustų šios bendrovės lošimų internete reklamą?

5. Antra, ar nagrinėjami teisės aktai yra suderinami su Bendrijos teise, jeigu jais nustatomos baudžiamosios sankcijos tik už kitose valstybėse narėse organizuojamų loterijų

1 — Originalo kalba: prancūzų.

reklamą, tačiau ne už Švedijoje be licencijos organizuojamų loterijų reklamą?

6. Kai šie prašymai priimti prejudicinius sprendimus jau buvo pateikti, Teisingumo Teismas priėmė 2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimą *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International*[2]. Šiame sprendime Teisingumo Teismas iš esmės pripažino, kad, atsižvelgiant į ypatingą internetu siūlomų lošimų keliamą riziką, valstybė narė, nusprendusi suteikti išimtinę teisę organizuoti tokius lošimus subjektui, kurio veiklą griežtai kontroliuoja valdžios institucijos, siekiant apsaugoti vartotojus nuo sukčiavimo ir nusikalstamumo rizikos, gali teisėtai uždrausti kitiems subjektams, įsteigtiems kitose valstybėse narėse, kur jie teisėtai teikia analogiškas paslaugas, siūlyti lošimus internetu jos teritorijoje reziduojantiems asmenims.

7. Šioje išvadoje nurodysiu, kad atsakymas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus dėl teisės aktų proporcingumo, kiek jais draudžiama reklamuoti kitose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių lošimus internetu, paaiškėja iš minėto Sprendimo *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International*. Siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad Bendrijos teisė, šiuo atveju EB 49 straipsnis, neprieštarauja tokiems teisės aktams, nes jų tikslas ir rezultatas yra apsaugoti vartotojus nuo su lošimais internetu susijusios sukčiavimo ir nusikalstamumo rizikos.

8. Be to, atsakydamas į antrąjį paklausimą, nurodysiu, kad veiksmingam šių teisės aktų taikymui užtikrinti skirtų priemonių taikymas negali būti diskriminuojantis. Iš to darysiu išvadą, kad EB 49 straipsnis prieštarauja valstybės narės teisės aktams, kuriais nustatomos baudžiamosios sankcijos už kitoje valstybėje narėje įsteigtos bendrovės organizuojamų lošimų internete reklamą, tačiau ne už šios valstybės teritorijoje be licencijos organizuojamų tokių lošimų reklamą.

I — Teisinis pagrindas

9. Loterijų ir azartinių lošimų įstatymu *(Lotterilagen)*[3] iš esmės reglamentuojamos visos Švedijoje visuomenei siūlomų lošimų rūšys, kaip antai lažybos, loto, bingo, lošimo automatai ir ruletė.

10. Švedijos lošimų politikos tikslas trumpai

2 — C-42/07, Rink. p. I-7633.

3 — SFS, Nr. 1000, 1994, toliau – *Lotterilagen*.

apibendrintas *Lotterilagen* parengiamuosiuose darbuose:

„Lošimų politika turi <...> ir ateityje užtikrinti sveiką ir saugią lošimų rinką, kurioje socialinės apsaugos interesai ir lošimų paklausa tenkinama kontroliuojamomis formomis. Pelnas iš lošimų turi būti apsaugotas ir visą laiką skiriamas bendrojo intereso tikslams arba turi būti socialiai naudingas, t. y. skiriamas asociacijų veiklai, žirgų sportui ir valstybei. Kaip ir iki šiol, pirmenybė turėtų būti skiriama socialinės apsaugos klausimams ir interesui pasiūlyti įvairias lošimų galimybes, atsižvelgiant į sukčiavimo bei neteisėtų lošimų riziką."

11. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, *Lotterilagen* taip pat siekiama kovoti su nusikalstamumu bei neigiamu socialiniu ir ekonominiu poveikiu, saugoti vartotojų interesus ir iš loterijų gaunamas pajamas skirti bendrąjį interesą atitinkantiems arba visuomenei naudingiems tikslams.

12. Šioms byloms reikšmingos *Lotterilagen* nuostatos yra susijusios su, pirma, reikalavimu gauti licenciją organizuoti piniginius lošimus ir, antra, draudimu reklamuoti tokius lošimus.

A — *Reikalavimas turėti licenciją organizuoti piniginius lošimus*

13. Pagal *Lotterilagen* 9 straipsnį piniginiai lošimai Švedijoje paprastai gali būti organizuojami tik gavus licenciją.

14. Vadovaujantis *Lotterilagen* 15 straipsniu, licencija gali būti išduota pelno nesiekiantiems Švedijoje įsteigtiems juridiniams asmenims, kurių pagrindinis tikslas, nustatytas steigimo dokumentuose, yra siekti socialiai naudingų tikslų Švedijoje, o vykdoma veikla iš esmės skirta tam tikslui siekti. Pagal *Lotterilagen* 45 straipsnį Švedijos vyriausybė taip pat gali išduoti specialias licencijas organizuoti piniginius lošimus kitais nei *Lotterilagen* nustatytais atvejais.

15. Vadovaujantis principu, kad piniginių lošimų rinka turi būti skirta visuomenei naudingiems ar visuotinio intereso tikslams, Švedijos rinka yra padalyta tarp, pirma, Švedijoje veikiančių visuomenei naudingų tikslų įgyvendinimu užsiimančių pelno nesiekiančių asociacijų, kurioms išduotos licencijos pagal *Lotterilagen* 15 straipsnį, ir, antra, dviejų organizatorių, kurių visas kapitalas ar didžioji jo dalis kontroliuojamas valstybės, t. y. viešosios lošimų bendrovės *AB Svenska Spel* ir mišraus kapitalo bendrovės *AB Trav och Galopp*, priklausančios valstybei ir žirgų sporto

organizacijoms, kurioms išduotos specialios licencijos pagal *Lotterilagen* 45 straipsnį.

16. Švedijos vyriausybė pateikė tokias papildomas pastabas.

17. Sporto lažybos ir pokeris internetu gali būti organizuojami tik gavus specialią licenciją pagal *Lotterilagen* 45 straipsnį. Taigi šias lošimų rūšis turi teisę organizuoti tik bendrovės *AB Svenska Spel* ir *AB Trav och Galopp*. Faktinių aplinkybių, dėl kurių buvo pradėtos pagrindinės bylos, metu nebuvo išduota nė viena licencija lošti pokerį internetu. Tokia licencija dvejų metų laikotarpiui buvo išduota *AB Svenska Spel* tik 2005 m. lapkričio mėnesį.

18. Tarp licencijos išdavimo sąlygų įtvirtinti reikalavimai, susiję su prisiimta socialine atsakomybe, vartotojų, ypač nepilnamečių, apsauga, bei kovai su priklausomybe nuo lošimų ir nusikalstamumo prevencijai skiriamo pelno ribomis. Be to, licencijose įtvirtinami apribojimai lošimų organizatoriams, susiję su jų siūlomų lošimų rinkodara.

19. Pagal *Lotterilagen* 48 straipsnį valstybės institucija *Lotteriinspektionen* (Loterijų ir azartinių lošimų inspekcija) yra centrinė institucija, atsakinga už *Lotterilagen* laikymosi priežiūrą. Be to, remiantis *Lotterilagen*, *Lotteriinspektionen* buvo įpareigota parengti įvairiems lošimams būtinus su kontrole ir vidaus taisyklėmis susijusius teisės aktus. Ji taip pat vykdo *AB Svenska Spel* veiklos priežiūrą ir atlieka inspekcijas bei nuolatinę kontrolę.

20. Valstybė taip pat kontroliuoja *AB Svenska Spel* kaip jos akcininkė, teikdama jai nurodymus. Vadovaudamasi tokiais nurodymais, ši bendrovė turi vykdyti atsakingą lošimų rinkodarą, ir tai taip pat atspindi socialinius tikslus, siekiant nesudaryti įspūdžio, kad siūloma per daug aktyviai.

21. Vadovaujantis Baudžiamojo kodekso *(Brottsbalken)*[4] 16 skyriaus 14 straipsniu, piniginių lošimų organizavimas Švedijoje neturint licencijos pripažįstamas neteisėtais lošimais ir yra nusikaltimas. Už jį numatyta bauda arba laisvės atėmimas iki dvejų metų. Jei pažeidimas pripažįstamas sunkiu, už jį, kaip už *Brottsbalken* 16 skyriaus 14a straipsnyje numatytą sunkų nusikaltimą organizuojant neteisėtus lošimus, numatytas laisvės atėmimas nuo šešių mėnesių iki ketverių metų.

4 — Toliau – *Brottsbalken*.

22. Be to, pagal *Lotterilagen* 54 straipsnio 1 dalį asmenys, tyčia arba dėl didelio neatsargumo organizuojantys neteisėtus piniginius lošimus arba neteisėtai turintys tam tikras lošimų automatų rūšis, baudžiami bauda arba laisvės atėmimu iki šešių mėnesių.

23. Kadangi *Lotterilagen* taikomas tik Švedijos teritorijoje, draudimas organizuoti piniginius lošimus nėra taikomas užsienyje organizuojamiems lošimams. Šis draudimas taip pat netaikomas iš kitos valstybės narės Švedijos vartotojams internetu siūlomiems lošimams ir *Lotterilagen* nedraudžia lošėjams iš Švedijos dalyvauti pinginiuose lošimuose užsienyje. Be to, *Lotterilagen* pagrindu išduota licencija suteikia jos turėtojui teisę siūlyti lošimų paslaugas tik *Lotterilagen* taikymo teritorijoje, t. y. Švedijos teritorijoje.

B — *Draudimas reklamuoti piniginius lošimus*

24. Lotterilagen 38 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad be aiškaus leidimo neleidžiama komercinėmis operacijomis ar kitais būdais siekiant pelno skatinti dalyvauti Švedijoje be licencijos organizuojamuose piniginiuose lošimuose arba užsienyje organizuojamuose piniginiuose lošimuose.

25. *Lotterilagen* 54 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad asmenims, kurie neteisėtai, komercinėmis operacijomis ar kitais būdais siekdami pelno skatino dalyvauti užsienyje organizuojamuose piniginiuose lošimuose, jei reklama konkrečiai skirta Švedijoje rezidiuojantiems dalyviams, gali būti skirta bauda arba laisvės atėmimas iki šešių mėnesių.

26. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad ši nuostata buvo įtvirtina 1999 m. sausio 1 d. įsigaliojusia įstatymo pataisa. Jis nurodo, kad ankstesniame Loterijų ir azartinių lošimų įstatyme[5] buvo draudžiama ir Švedijos teritorijoje, ir užsienyje organizuojamų piniginių lošimų reklama. Priėmus *Lotterilagen,* reklama buvo dekriminalizuota dėl mažo pažeidimų skaičiaus ir todėl, kad daugeliu atveju civilinės baudos užteko pasiekti norimą rezultatą.

27. Užsienyje organizuojamų piniginių lošimų reklama buvo vėl kriminalizuota, nes civilinės baudos pripažintos nepakankamai

5 — SFS, Nr. 1011, 1982.

veiksmingomis ir *Lotteriinspektionen* negali kontroliuoti lošimų užsienyje ir ginti Švedijos vartotojų.

28. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, Švedijos vyriausybė papildomai nurodė, jei užsienio loterijų organizatoriams būtų leista ateiti į Švedijos rinką, būtų neįmanoma pasiekti tikslo iš lošimų gautą pelną skirti visuomenės intereso ar socialiai naudingais tikslais ir kiltų pavojus, jog didelės pajamų sumos iškeliautų iš Švedijos Karalystės teritorijos.

II — Faktinės aplinkybės, procesas pagrindinėse bylose ir prejudiciniai klausimai

29. O. Sjöberg ir A. Gerdin buvo atitinkamai laikraščių *Expressen* ir *Aftonbladet* vyriausieji redaktoriai ir atsakingieji leidėjai. Nuo 2003 m. lapkričio mėn. iki 2004 m. rugpjūčio mėn. Švedijos skaitytojams skirtuose jų laikraščių sporto puslapiuose buvo paskelbti reklaminiai pranešimai apie kitose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių *Expekt, Unibet, Ladbrokes* ir *Centrebet* interneto tinklalapiuose siūlomas loterijas. Švedijos vyriausybės teigimu, šios bendrovės buvo įsteigtos Maltoje ir Jungtinėje Karalystėje.

30. *Åklagaren* (prokuratūra) apkaltino O. Sjöberg ir A. Gerdin pagal *Lotterilagen* 54 straipsnio 2 dalį, už tai, kad jie tyčia neteisėtai ir siekdami pelno skatino dalyvauti užsienyje organizuojamuose azartiniuose lošimuose. *Stokholms tingsrätt* (Stokholmo apskrities teismas) jiems skyrė po 50 baudos dienų ir 1 000 SEK už *Lotterilagen* pažeidimus.

31. O. Sjöberg ir A. Gerdin apskundė šį sprendimą *Svea hovrätt* (Stokholmo apeliaciniam teismui, Švedija) kuris, nagrinėdamas bylą pirmą kartą, atsisakė pradėti apeliacinį procesą abiejose bylose. Jie apskundė šį sprendimą *Högsta domstolen* (Aukščiausiajam teismui) ir šis priėmė sprendimą, pagal kurį apeliacinis skundas pripažintas priimtinu ir byla perduota atgal *Svea hovrätt*.

32. *Högsta domstolen* šį sprendimą pirmiausia grindė tuo, kad „neaišku, ar *Lotterilagen* išdėstytos baudžiamosios nuostatos sudaro pagrindą jas nediskriminuojant taikyti už skatinimą dalyvauti, viena vertus, be licencijos Švedijoje organizuojamose loterijose, ir, antra vertus, užsienyje organizuojamose loterijose <…>. Bet kuriuo atveju taip pat kyla klausimas, ar *Lotterilagen* 38 ir 54 straipsniuose nustatyti laivės teikti paslaugas ribojimai gali būti priimtini, nes jiems galima taikyti EB sutartyje aiškiai nurodytas išimtis, arba todėl, kad jie gali būti pateisinami privalomais

bendrojo intereso pagrindais bei pripažįstami proporcingais“.

33. *Svea hovrätt* O. Sjöberg ir A. Gerdin teigė, kad, pirma, *Lotterilagen* yra aiškiai diskriminuojantis, nes jo 54 straipsnio 2 dalyje numatyta tik užsienyje organizuojamų loterijų reklama ir už Švedijoje neturint licencijos organizuojamų lošimų reklamą numatyta tik civilinė bauda.

34. Antra, jie nurodė, kad *Lotterilagen* taip pat prieštarauja EB 49 straipsniui, nes, kaip matyti iš šio teisės akto parengiamųjų darbų, vienas jo tikslų yra užtikrinti valstybės ir asociacijų pajamas. Šis tikslas negali būti pripažįstamas „atsitiktine teigiama pasekme“ Sprendimo *Gambelli ir kt.*[6] prasme. Be to, O. Sjöberg ir A. Gerdin teigimu, Švedijos Karalystės kontroliuojamos lošimų bendrovės vykdo intensyvią ir didelės apimties rinkodarą, siekdamos skatinti vartotojus dalyvauti jų siūlomuose lošimuose, todėl *Lotterilagen* neįgyvendina tikslo apriboti lošimo galimybes nuosekliai ir sistemiškai, kaip to reikalauja teismų praktika[7].

6 — 2003 m. lapkričio 6 d. sprendimas (C-243/01, Rink. p. I-13031, 62 punktas).

7 — Ten pat, 69 punktas.

35. *Åklagaren* nurodė, kad *Lotterilagen* nepažeidžia nediskriminavimo principo, nes, pirma, jo 38 straipsnio 1 dalies 1 punkte vienodai draudžiama ir Švedijoje be licencijos organizuojamų piniginių lošimų, ir už Švedijos ribų organizuojamų piniginių lošimų reklama ir, antra, bet kuris asmuo, skatinantis dalyvauti Švedijoje be licencijos organizuojamuose piniginiuose lošimuose, gali būti nubaustas už bendrininkavimą darant nusikaltimą.

36. Šiomis aplinkybėmis *Svea hovrätt* nusprendė sustabdyti bylą ir Teisingumo Teismui pateikti tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar esant tam tikroms aplinkybėms nacionalinėse lošimų ir loterijų rinkose diskriminacija dėl pilietybės yra leistina remiantis privalomais bendrojo intereso pagrindais?

2. Jei yra keli tikslai, kurių siekiama nustačius ribojančią politiką nacionalinėje lošimų ir loterijų rinkoje, ir vienas iš jų yra socialinės veiklos finansavimas, ar galima teigti, kad tas tikslas gali būti laikomas ribojančios politikos atsitiktine teigiama pasekme? Jei atsakymas į šį klausimą neigiamas, ar vykdoma ribojanti politika vis tiek gali būti priimtina, jei socialinės veiklos finansavimo tikslas negalėtų būti

laikomas pagrindiniu ribojančios politikos tikslu?

3. Ar valstybė gali remtis privalomais bendrojo intereso pagrindais grįsdama ribojančią lošimų politiką, jei valstybės kontroliuojamos bendrovės teikia į rinką lošimus ir loterijas, iš kurių gaunamos pajamos atitenka valstybei, o vienas pagrindinių rinkodaros tikslų yra socialinės veiklos finansavimas? Jei atsakymas į šį klausimą neigiamas, ar vykdoma ribojanti politika vis tiek gali būti priimtina, jei būtų nustatyta, kad socialinės veiklos finansavimas nėra pagrindinis rinkodaros tikslas?

4. Ar visiškas draudimas teikti į rinką kitoje valstybėje narėje įsisteigusios ir tos valstybės narės kontroliuojančių institucijų prižiūrimos lošimų bendrovės ten organizuojamus lošimus ir loterijas gali būti proporcingas tikslui kontroliuoti ir prižiūrėti lošimų veiklą, nors tuo pat metu ribojančią politiką vykdančioje valstybėje narėje įsteigtų lošimų bendrovių organizuojamų lošimų ir loterijų rinkodara neribojama? Koks atsakymas būtų į šį klausimą, jei tokios nuostatos tikslas būtų riboti lošimus?

5. Ar lošimų operatorius, kuriam buvo išduota licencija vykdyti tam tikrą lošimų veiklą valstybėje ir kurį prižiūri tos valstybės kompetentinga institucija, turi teisę teikti savo lošimo produktus į rinką kitose valstybėse narėse, pavyzdžiui, dėdamas skelbimus į laikraščius, pirmiausia nepateikęs tos valstybės kompetentingoms institucijoms prašymo licencijai gauti? Jei į šį klausimą atsakoma teigiamai, ar tai reiškia, kad valstybės narės taisyklės, grindžiamos baudžiamosiomis sankcijomis už užsienyje organizuojamų loterijų reklamą, yra kliūtis įsisteigimo laisvei ir laisvei teikti paslaugas, kuri jokiu atveju negali būti grindžiama privalomais bendrojo intereso pagrindais? Ar atsakymui į pirmąjį klausimą turi reikšmės tai, ar valstybėje narėje, kurioje įsisteigęs lošimų operatorius, taikomi tie patys privalomieji bendrojo intereso pagrindai kaip ir valstybėje, kurioje operatorius nori teikti į rinką savo lošimų veiklą?“

III — Vertinimas

37. Prieš nagrinėdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus, pirma, pažymėsiu, kad nagrinėjamų nuostatų suderinamumą su judėjimo laisvėmis reikia nagrinėti remiantis

EB 49 straipsnyje įtvirtinta laisve teikti paslaugas ir, antra, apibrėšiu teismų praktikos piniginių lošimų srityje pagrindinius principus, pagal kuriuos reikia nagrinėti šiuos klausimus.

38. Dėl pirmojo klausimo iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuorodų matyti, kad reklama, kuria kaltinami ieškovai pagrindinėse bylose, buvo susijusi su kitose valstybėse narėse įsteigtų kelių lošimų paslaugų teikėjų interneto tinklalapiuose siūlomais piniginiais lošimais. Vadovaujantis teismų praktika, tokių teikėjų interneto tinklalapiuose, t. y. nepersikeliant, siūlomi piniginiai lošimai valstybėje narėje, šiuo atveju – Švedijos Karalystėje, reziduojantiems klientams priklauso laivės teikti paslaugas taikymo sričiai[8].

39. Teisingumo Teismas taip pat pripažino, kad kitoje valstybėje narėje įsteigto lošimų teikėjo tarpininko funkciją atliekantis ūkio subjektas dėl tokios tarpininkavimo veiklos prieš savo valstybę gali pasinaudoti EB 49 straipsnio nuostatomis[9]. Toks pats vertinimas gali būti pritaikytas reklamos paslaugų teikėjams, kai jie reklamuoja kitoje valstybėje narėje įsteigtą ūkio subjektą, siekdami suteikti jam galimybę plėtoti savo veiklą jų valstybėje.

40. Be to, nagrinėjamomis *Lotterilagen* nuostatomis, t. y. jo 38 straipsniu, kuriame draudžiama Švedijoje reklamuoti šioje valstybėje narėje neturint licencijos ir kitose valstybėse narėse organizuojamus piniginius lošimus, ir 54 straipsnio 2 dalimi, kurioje numatomos baudžiamosios sankcijos už užsienyje organizuojamų piniginių lošimų reklamą Švedijoje, siekiama apriboti Švedijos vartotojų dalyvavimą tokiuose lošimuose. Jomis siekiama, kad Švedijos vartotojai loštų tik pagal valstybės licencijų sistemą organizuojamus piniginius lošimus. Todėl šios nuostatos yra kitose valstybėse narėse įsteigtų piniginių lošimų teikėjų laisvės teikti jų paslaugas Švedijoje apribojimas.

41. Antruoju klausimu neginčijama, kad piniginiai lošimai nėra įprasta ekonominė veikla.

42. Vadovaudamosi nusistovėjusia teismo praktika, atsižvelgdamos į tai, kad šioje srityje nėra Bendrijos derinimo priemonių, valstybės narės savo teritorijoje gali apriboti tokios veiklos organizavimą ir įgyvendinimą, kad apsaugotų viešąją tvarką nuo sukčiavimo ir nusikalstamumo rizikos bei vartotojus nuo

8 — Žr., be kita ko, minėtą Sprendimą *Gambelli ir kt.* (54 punktas).

9 — Ten pat, 58 punktas. Taip pat žr. 1999 m. spalio 21 d. Sprendimą *Zenatti* (C-67/98, Rink p. I-7289, 27 punktas).

neproporcingo skatinimo lošti[10]. Be to, dėl moralinių, religinių ar kultūrinių priežasčių jos gali nuspręsti, kad piniginiai lošimai negali būti individualaus pelno šaltinis ir gali būti naudingi tik bendrojo intereso tikslams[11].

43. Vis dėlto, kad šiuo tikslu valstybės narės priimti judėjimo laisvių apribojimai būtų suderinami su Bendrijos teise, svarbu, jog jie būtų nediskriminuojantys[12]. Jie taip pat turi būti tinkami užtikrinti jais siekiamų tikslų įgyvendinimą ir proporcingi[13].

44. Vis dėlto dėl antrosios sąlygos reikia pripažinti, kad ypatingoje piniginių lošimų srityje valstybės narės turi didelę diskreciją ne tik nustatydamos viešosios tvarkos ir vartotojų apsaugos lygį, kurį ketina įgyvendinti savo teritorijoje, bet ir pasirinkdamos šiuo tikslu taikytinas priemones[14].

45. Naudodamasi šia diskrecija, valstybė narė, kaip Švedijos Karalystė, gali nustatyti išimtinę teisę organizuoti piniginius lošimus jai priklausančioms bendrovėms arba jos kontroliuojamiems pelno nesiekiantiems subjektams. Iš tiesų valstybė narė gali lengviau vadovauti ir kontroliuoti tokių, o ne ekonominių interesų siekiančių privačių subjektų veiklą, ir todėl tokia sistema gali užtikrinti geresnę vartotojų apsaugą nuo priklausomybės nuo lošimų ir viešosios tvarkos apsaugą nuo sukčiavimo ir slaptų lošimų rizikos[15]. Ji taip pat suteikia galimybę panaudoti iš lošimų gautą pelną visuomenei naudingiems tikslams[16].

46. Minėtame Sprendime *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International* Teisingumo Teismas pateikė tokius paaiškinimus apie tai, kokių priemonių valstybė narė turi teisę imtis dėl kitose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių internetu siūlomų piniginių lošimų.

47. Byloje, kurioje priimtas šis sprendimas, Teisingumo Teismas turėjo vertinti Portugalijos teisės aktą, kuriuo viešuosius poreikius tenkinančiam administraciniam juridiniam asmeniui *Departamento de Jogos da Santa Casa da Misericórdia de Lisboa*

10 — 2007 m. kovo 6 d. Sprendimas *Placanica ir kt.* (C-338/04, C-359/04 ir C-360/04, Rink. p. I-1891, 46 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

11 — 1994 m. kovo 24 d. Sprendimas *Schindler* (C-275/92, Rink. p. I-1039, 60 punktas).

12 — Minėtų sprendimų *Schindler* 61 punktas ir *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International* 60 punktas.

13 — Minėto Sprendimo *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International* 59 punktas.

14 — 1999 m. rugsėjo 21 d. Sprendimas *Läärä ir kt.* (C-124/97, Rink. p. I-6067, 39 punktas).

15 — Šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Läärä ir kt.* 39–41 punktai ir *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International* 67 punktas. Taip pat žr. 2007 m. kovo 14 d. ELPA teismo sprendimą *ELPA priežiūros institucija prieš Norvegiją* (E-1/06, *Report of EFTA Court*, p. 7, 51 punktas).

16 — Minėto Sprendimo *Läärä ir kt.* 37 punktas.

(toliau – *Santa Casa*) buvo suteikta išimtinė teisė organizuoti loterijas, loto ir sporto lažybas. Ši išimtinė teisė buvo taikoma ir tokiems lošimams organizuoti internetu.

48. Byloje buvo siekiama išsiaiškinti, ar su šia monopolija susiję apribojimai galėjo būti pritaikyti Gibraltare įsteigtam lošimų internetu teikėjui, kuris ketino pasiūlyti piniginius lošimus internetu Portugalijoje reziduojantiems vartotojams. Šis teikėjas ir *Liga Portuguesa de Futebol Profissional,* su kuria jis sudarė paramos sutartį, ginčijo už piniginių lošimų organizavimo internetu monopolijos pažeidimą *Santa Casa* jiems skirtas baudas.

49. Portugalijos vyriausybės ir *Santa Casa* nuomone, pagrindinis nacionaliniu teisės aktu siekiamas tikslas – kova su nusikalstamumu ir pirmiausia lošėjų apsauga nuo ūkio subjektų sukčiavimo. Jos nurodė, kad teisinės sąlygos, kuriomis *Santa Casa* vykdo savo veiklą, suteikia valstybei pakankamas garantijas dėl jos organizuojamų lošimų sąžiningumo apsaugai skirtų teisės nuostatų laikymosi. Portugalijos vyriausybė nurodė, kad valstybės narės valdžios institucijos neturi tokių pačių galimybių kontroliuoti ne šios valstybės teritorijoje įsteigtų lošimų internetu organizatorių.

50. Visų pirma Teisingumo Teismas priminė, kad kova su nusikalstamumu gali būti teisėtas apribojimo pagrindas teisę organizuoti piniginius lošimus turintiems ūkio subjektams, ir pripažino, kad lošimų apribojimas išimtinių teisių sistema suteikė galimybę nukreipti jų organizavimą į kontroliuojamus rėmus ir išvengti šio organizavimo panaudojimo nusikalstamiems tikslams.

51. Jis taip pat konstatavo, kad, atsižvelgiant į *Santa Casa* veiklą reguliuojančias teisės nuostatas, monopolijos internetu organizuoti azartinius lošimus suteikimas tokiam ūkio subjektui, kurį griežtai kontroliuoja valdžios institucijos, leido nukreipti jų organizavimą į kontroliuojamus rėmus ir galėjo būti pripažįstamas tinkama priemone apsaugoti vartotojus nuo sukčiavimo rizikos[17].

52. Dėl tokios monopolijos poreikio Teisingumo Teismas pažymėjo, kad internetu siūlomų piniginių lošimų sektorius nėra suderintas, todėl valstybė narė gali manyti, jog vien aplinkybė, kad ūkio subjektas teisėtai siūlo tokius lošimus kitoje valstybėje narėje, kurioje yra įsteigtas ir kuriam šioje valstybėje narėje iš esmės jau taikomi teisiniai reikalavimai, o jo veiklą kontroliuoja šios valstybės kompetentingos valdžios institucijos, negali būti laikoma pakankama nacionalinių vartotojų apsaugos nuo sukčiavimo ir nusikalstamumo rizikos garantija, turint omenyje sunkumus, su kuriais susiduria įsisteigimo valstybės

17 — Minėto sprendimo *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International* 67 punktas.

narės valdžios institucijos, vertindamos ūkio subjektų profesines savybes ir sąžiningumą[18].

53. Be to, jis nurodė, kad dėl to, jog vartotojas ir ūkio subjektas tiesiogiai nebendrauja, piniginiams lošimams internetu būdinga kitokio pobūdžio ir didesnė rizika, palyginti su tokiais lošimais tradicinėse rinkose, turint omenyje galimą ūkio subjektų sukčiavimą, nukreiptą prieš vartotojus[19].

54. Iš to, kas išdėstyta, jis nusprendė, kad atsižvelgiant į ypatumus, susijusius su lošimų siūlymu internetu, toje byloje nagrinėtas apribojimas gali būti laikomas pateisinamu kovos su sukčiavimu ir nusikalstamumu tikslais.

55. Manau, kad iš šio sprendimo galima padaryti tokias išvadas. Pirma, Teisingumo Teismas pripažino, kad lošimai internetu kelia didesnę sukčiavimo ir nusikalstamumo riziką nei tradiciniais būdais siūlomi lošimai. Ji gali kilti, pavyzdžiui, dėl sukčiavimo panaudojant mokėjimo internetu priemones arba azartinių lošimų rezultatų klastojimo. Atsižvelgiant į jų keliamą ypatingą riziką, piniginiams lošimams internetu gali būti taikomos specialios priemonės.

56. Be to, dėl šios rizikos dydžio, apribojimo patekti į valstybės narės rinką, pirmiausia skirto apsaugoti viešąją tvarką nuo su šia lošimų rūšimi susijusių sukčiavimo ir nusikalstamumo keliamų pavojų, proporcingumą reikia vertinti atsižvelgiant tik į šį tikslą.

57. Tai taip pat reiškia, kad nacionalinės teisės aktus pripažinus tinkamais apsaugoti vartotojus nuo su lošimais internetu susijusios sukčiavimo ir nusikalstamumo rizikos, kaip galėtų būti valdžios institucijų griežtai kontroliuojamam subjektui suteiktos monopolijos atveju, net visiškam draudimui patekti į rinką kitose valstybėse narėse įsteigtiems ūkio subjektams, nepaisant jų veiklą įsteigimo valstybėje reglamentuojančių teisės nuostatų, prilygstantis apribojimas galėtų būti suderinamas su Bendrijos teise. Be to, šis suderinamumas nepriklauso nuo to, ar subjektas vykdo savo veiklą kaip įprastą ekonominę veiklą, siekdamas gauti kuo daugiau pelno, ir ar, jei taikoma, nagrinėjami teisės aktai yra tinkami pasiekti kitus savo tikslus, pavyzdžiui, apsaugoti vartotojus nuo neproporcingo skatinimo lošti.

58. Atsižvelgdamas į šiuos samprotavimus, nagrinėsiu prašymą priimti prejudicinį

18 — Ten pat, 69 punktas.
19 — Ten pat, 70 punktas.

sprendimą pateikusio teismo nurodytas problemas dėl, pirma, teisės aktų, kuriais draudžiama reklamuoti kitose valstybėse narėse įsteigtų subjektų siūlomus lošimus internetu, proporcingumo ir, antra, šiuose teisės aktuose įtvirtintų sankcijų suderinamumo su laisve teikti paslaugas.

išdavusi licenciją organizuoti šiuos lošimus jų įsteigimo teritorijoje (penktasis klausimas).

60. Kadangi pagrindinės bylos yra susijusios su procedūra, kuri buvo pradėta prieš reklamos paslaugų teikėjus už internetu siūlomų piniginių lošimų reklamą, siūlau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus suprasti taip, kad jis siekia sužinoti, ar vidaus teisės aktai, kuriais draudžiama Švedijoje reklamuoti kitose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių internetu siūlomus piniginius lošimus, gali būti pripažįstami proporcingais jais siekiamiems tikslams.

A — *Dėl draudimo reklamuoti proporcingumo*

61. Manau, kad atsakymą į šias problemas galima rasti minėtame Sprendime *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International*.

59. Antruoju, trečiuoju, ketvirtuoju ir penktuoju prejudiciniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar nacionalinės teisės aktai yra proporcingi dėl toliau nurodytų aplinkybių. Pirma, šiais teisės aktais, kuriais siekiama kovoti su nusikalstamumu ir apsaugoti vartotojus, taip pat siekiama finansuoti socialinę veiklą ir numatoma, kad turint licenciją organizuojamų lošimų pajamų dalis tiesiogiai perduodama valstybei (antrasis ir trečiasis klausimai), antra, licenciją organizuoti lošimus Švedijoje turintys subjektai be jokių kompetentingų valdžios institucijų apribojimų ragina ir skatina vartotojus lošti (ketvirtasis klausimas) ir galiausiai bendrovėms, su kurių organizuojamais lošimais internetu buvo susijusi ginčijama reklama, valstybė narė yra

62. Kaip ir byloje, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, nagrinėjamų teisės aktų tikslas pirmiausia yra apsaugoti vartotojus nuo su lošimais susijusios nusikalstamumo rizikos. Kaip matyti iš teisės aktų tikslų, jais siekiama užtikrinti tinkamai veikiančią ir nuspėjamą rinką bei atsižvelgti į sukčiavimo ir neteisėtų lošimų riziką.

63. Be to, kaip ir teisės aktai toje byloje, šiems tikslams įgyvendinti nagrinėjamuose teisės aktuose yra įtvirtinta išimtinių teisių sistema, apribota subjektais, kurių veiklą griežtai kontroliuoja valdžios institucijos. Todėl

Lotterilagen nustatyta, kad piniginius lošimus gali organizuoti ne privačių interesų siekiančios bendrovės, o tik pelno nesiekiantys subjektai arba valstybei priklausančios bendrovės. Jame taip pat įtvirtinta išsami specialiai tam sukurtos institucijos vykdoma kontrolės sistema.

64. Būtent dėl lošimų internetu, remiantis Švedijos vyriausybės paaiškinimais, darytina išvada, kad jiems organizuoti taikoma specialių licencijų, išduodamų tik bendrovėms, kurių visas kapitalas ar didžioji jo dalis kontroliuojama valstybės, sistema.

65. Kaip buvo nurodyta, minėtame Sprendime *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International* Teisingumo Teismas nustatė, kad pagal tokią sistemą valstybė narė, siekdama apsaugoti vartotojus nuo sukčiavimo ir nusikalstamumo rizikos, turi teisę uždrausti kitose valstybėse narėse įsteigtiems lošimų organizatoriams siūlyti savo lošimus jos teritorijoje reziduojantiems vartotojams.

66. Taip pat esu nurodęs, kad iš minėto sprendimo matyti, jog šis vertinimas nepriklauso nuo to, ar nagrinėjami teisės aktai yra tinkami pasiekti kitus savo tikslus, pavyzdžiui, apsaugoti vartotojus nuo neproporcingo skatinimo lošti. Teisingumo Teismas nusprendė, kad, atsižvelgiant į ypatingą lošimų internetu keliamą riziką, nustačiusi veiksmingą sistemą, skirtą apsaugoti vartotojus nuo su šiais lošimais susijusios sukčiavimo ir nusikalstamumo rizikos, valstybė turi teisę apriboti kitose valstybėse narėse įsteigtų lošimų organizatorių galimybę juos pateikti savo teritorijoje reziduojantiems asmenims.

67. Motyvai, kuriais Teisingumo Teismas pagrindė šį sprendimą, *a fortiori* taikomi mažesnį nei visiškas veiklos uždraudimas apribojimą nustatančiai priemonei, kaip antai draudimas reklamuoti kitose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių organizuojamus lošimus internetu.

68. Ypatinga lošimų internetu keliama sukčiavimo ir nusikalstamumo rizika, suteikianti teisę valstybei narei uždrausti į savo rinką patekti kitose valstybėse narėse įsteigtiems organizatoriams, nes ji pati negali kontroliuoti šių paslaugų teikėjų sąžiningumo, taip pat pateisina valstybės narės sprendimą uždrausti minėtų teikėjų siūlomų lošimų reklamą jos teritorijoje reziduojantiems vartotojams, siekiant nukreipti šiuos vartotojus naudotis jos kontroliuojamų ūkio subjektų paslaugomis.

69. Žinoma, kaip matyti iš Švedijos vyriausybės paaiškinimų posėdyje, Švedijos teisės aktuose nedraudžiama užsienyje organizuojamus lošimus reklamuoti Švedijoje parduodamuose užsienio laikraščiuose. Juose užsienio subjektai taip pat nėra įpareigojami

užtikrinti, kad jų interneto tinklalapiai būtų nepasiekiami Švedijoje reziduojantiems vartotojams.

70. Vis dėlto, remiantis šiomis aplinkybėmis, negalima ginčyti Švedijoje galiojančios sistemos nuoseklumo ar jos tinkamumo pasiekti nustatytą tikslą, t. y. apsaugoti vartotojus nuo su lošimais internetu susijusios sukčiavimo ir nusikalstamumo rizikos. Nepaisant jų ribotumo, dėl šių priemonių buvo iš tiesų apribota Švedijoje reziduojančių vartotojų prieiga prie tokių lošimų. Be to, Švedijos vyriausybė aiškiai nurodė atliksianti šių priemonių įvertinimą, be kita ko, dėl Švedijoje licenciją turinčių bendrovių siūlomo pokerio internetu įtakos.

71. Tokia sistema yra susijusi su valstybės kompetencijai priklausančiu vertinimu ir veiksmais, kurie yra jos diskrecijos plačiąja prasme dalis. Nusprendus kitaip, valstybės narės būtų įpareigotos vykdyti „viskas arba nieko“ tipo politiką.

72. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytą teismo praktiką, *Lotterilagen* 38 straipsnyje įtvirtintas draudimas reklamuoti kitose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių lošimus internetu gali būti pripažįstamas pateisinamu kovos su sukčiavimu ir nusikalstamumu tikslais, nepaisant to, ar ši teisės nuostata yra tinkama pasiekti kitus savo tikslus, susijusius su vartotojų apsauga nuo neproporcingo skatinimo lošti ir pajamų iš lošimų skyrimo finansuoti bendrojo intereso tikslus.

73. Todėl siūlau į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo antrąjį, trečiąjį, ketvirtąjį ir penktąjį klausimus atsakyti, kad EB 49 straipsnį reikia aiškinti taip, jog jis nedraudžia valstybės narės teisės aktų, suteikiančių teisę organizuoti piniginius lošimus tik licenciją turint24iems organizatoriams, kurių veiklą griežtai kontroliuoja valdžios institucijos, siekdamos apsaugoti vartotojus nuo sukčiavimo ir nusikalstamumo rizikos, remiantis kuriais draudžiama reklamuoti kitose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių siūlomus lošimus internetu.

B — *Dėl baudžiamųjų sankcijų suderinamumo*

74. Pirmuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar jei EB 49 straipsnį reikia aiškinti taip, jog jis draudžia valstybės narės teisės aktus, pagal kuriuos piniginiams lošimams yra taikoma išimtinių teisių sistema, skirta kovoti su nusikalstamumu ir apsaugoti vartotojus, vadovaujantis kuria už skatinimą dalyvauti kitoje valstybėje narėje

įsteigtų bendrovių organizuojamuose lošimuose internete yra numatytos baudžiamosios sankcijos, tačiau už skatinimą dalyvauti šios valstybės teritorijoje be licencijos organizuojamuose tokiuose lošimuose analogiškos sankcijos nenumatytos.

75. Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, nors valstybė narė turi teisę savo teritorijoje apriboti su piniginiais lošimais susijusią veiklą, priemonės, kurių ji tam imasi, negali būti diskriminuojančios, net jeigu jos būtų pagrįstos viešosios tvarkos apsauga[20]. Ši sąlyga taip pat taikoma ir priemonėms, kuriomis siekiama apsaugoti vartotojus nuo ypatingos lošimų internetu keliamos rizikos.

76. Neginčijama, kad *Lotterilagen* 38 straipsnio 1 dalyje nedarant skirtumo draudžiama ir užsienyje organizuojamų piniginių lošimų, ir valstybės viduje be licencijos organizuojamų piniginių lošimų reklama. Kita vertus, kyla klausimų dėl už šio draudimo pažeidimą numatytų sankcijų.

77. Nors *Lotterilagen* 54 straipsnio 2 dalyje asmenims, kurie reklamuoja užsienyje organizuojamus piniginius lošimus, yra numatyta bauda arba laisvės atėmimas iki šešių mėnesių, asmenims, kurie reklamuoja Švedijoje be licencijos organizuojamus lošimus numatytos ne analogiškos baudžiamosios sankcijos, o tik civilinės baudos.

78. Švedijos vyriausybė gina tokį vidaus teisės aiškinimą. Ji nurodo, kad pagal *Lotterilagen* valstybės viduje be licencijos organizuojamų piniginių lošimų reklamos atveju pirmiausia baudžiamas lošimo organizatorius, o užsienyje organizuojamų lošimų atveju tai yra neįmanoma. Vis dėlto, vyriausybės teigimu, asmeniui, kuris reklamuoja Švedijoje be licencijos organizuojamus piniginius lošimus, baudžiamoji atsakomybė gali būti taikoma pagal *Lotterilagen* 54 straipsnio 1 dalį ir *Brottsbalken* 23 skyriaus 4 straipsnį už bendrininkavimą padarant nusikaltimą, o už tai yra numatytos tokios pačios ar net didesnės sankcijos nei įtvirtintos *Lotterilagen* 54 straipsnio 2 dalyje.

79. Klausimas, ar Švedijos vyriausybės pateiktas vidaus teisės aiškinimas pagrįstas, priklauso išimtinei nacionalinio teismo diskrecijai. Jis turi įvertinti, ar, atsižvelgiant į visas Švedijos nacionalinės teisės nuostatas, sąlygos, kai Švedijoje įsteigtos bendrovės be licencijos organizuojamus lošimus internete reklamuojantis asmuo gali būti apkaltintas ir jam skiriamos sankcijos, taip pat kaip ir

20 — Minėtų sprendimų *Schindler* 61 punktas ir *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International* 60 punktas.

asmeniui, reklamuojančiam kitose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių organizuojamus lošimus, yra tokios pačios.

80. Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, mano manymu, nacionalinis teismas taip pat turėtų patikrinti, ar kompetentingos valdžios institucijos šiuos du pažeidimus realiai nagrinėja taip pat atidžiai.

81. Jei atlikus tokį patikrinimą padaroma išvada, kad abu nagrinėjami pažeidimai vertinami vienodai, nacionalinė sistema, žinoma, yra nediskriminuojanti, nors procedūros pagrindu esančios nuostatos ir taikytinos sankcijos yra įtvirtintos skirtinguose teisės aktuose. Iš tiesų, atliekant tokį vertinimą, reikia atsižvelgti į visas nacionalinės teisės nuostatas ir įvertinti jų konkrečias pasekmes asmenims, padariusiems vieną iš nagrinėjamų pažeidimų.

82. Ir atvirkščiai, jei minėtas patikrinimas patvirtina prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prielaidą, kad Švedijoje be licencijos organizuojamus lošimus internete reklamuojančiam asmeniui gali būti skirtos tik civilinės baudos, reikėtų konstatuoti, jog atitinkamos nacionalinės teisės nuostatos yra diskriminuojančios, o tai reiškia, kad *Lotterilagen* 54 straipsnio 2 dalies nuostata prieštarauja EB 49 straipsniui ir todėl, vadovaujantis sprendimu *Simmenthal*[21] , jos negalima taikyti prieš pagrindinėse bylose teisiamus asmenis.

83. Iš tiesų, jei tokia prielaida patvirtinama, atitinkamuose nacionalinės teisės aktuose būtų skirtingai vertinamos panašios situacijos kitose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių nenaudai.

84. Kalbant apie skirtingą požiūrį, pažymėtina, kad jis akivaizdžiai matyti iš to, jog, pirma, dėl baudžiamosios sankcijos pobūdžio ir baudžiamosios paskirties ji iš esmės yra griežtesnė nei civilinė bauda, net jei baudų dydis sutaptų. Antra ir svarbiausia, jis kyla iš to, kad *Lotterilagen* 54 straipsnio 2 dalyje taip pat įtvirtinta laisvės atėmimo iki šešių mėnesių, o sunkiausiais atvejais ir iki dvejų metų bausmė.

85. Be to, net jei dviem *Lotterilagen* 38 straipsnyje numatytais atvejais baudžiamojon atsakomybėn gali būti traukiami Švedijoje savo veiklą vykdantys reklamos skelbėjai, tai, kad *Lotterilagen* 54 straipsnio 2 dalyje

21 — 1978 m. kovo 9 d. Sprendimas (106/77, Rink. p. 629, 24 punktas).

numatyta tik užsienyje organizuojamų lošimų reklama, turi didesnį poveikį kitose valstybėse narėse įsteigtoms lošimų bendrovėms. Taigi ši nuostata gali būti prilyginta netiesioginei diskriminacijai dėl pilietybės.

86. Galiausiai iš bylos medžiagos negalima daryti išvados ir Švedijos vyriausybė nebandė įrodyti, kad dviejų nagrinėjamų pažeidimų rūšių sukeltų žalingų padarinių arba sąlygų, kurioms esant jos gali būti nustatytos, skirtumai yra pakankamai žymūs, jog galėtų pateisinti skirtingą požiūrį.

87. Vis dėlto kitoje valstybėje narėje įsteigtos bendrovės organizuojami lošimai internete nebūtinai ir ne visuomet kelia didesnę sukčiavimo ir nusikalstamumo riziką, nuo kurios nukenčia vartotojai, nei valstybės teritorijoje įsteigtos bendrovės slaptai organizuojami lošimai. Neatrodo, kad tokį vertinimą galėtų paneigti aplinkybė, jog atitinkama valstybė narė neturi tiesioginių priemonių paveikti ir kontroliuoti kitose valstybėse narėse įsteigtų bendrovių.

88. Be to, kadangi abiem nagrinėjamais atvejais *Lotterilagen* 38 straipsnyje nurodytą reklamą Švedijoje vykdo šioje valstybėje narėje įsteigti teikėjai, nesuprantu, kodėl užsienio lošimų atveju jos autoriams atskleisti reikalingas tyrimas būtų sudėtingesnis ir atgrasymo tikslais pateisintų sunkesnes bausmes.

89. Taigi siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad EB 49 straipsnis draudžia valstybės narės teisės aktus, pagal kuriuos piniginiams lošimams taikoma išimtinių teisių sistema, skirta kovoti su nusikalstamumu ir apsaugoti vartotojus, vadovaujantis kuria už skatinimą dalyvauti kitoje valstybėje narėje įsteigtos bendrovės organizuojamuose lošimuose internete yra numatytos baudžiamosios sankcijos, tačiau už skatinimą dalyvauti šios valstybės teritorijoje be licencijos organizuojamuose tokiuose lošimuose tokios pačios sankcijos nenumatytos.